

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$, 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a două
oară 12 fil., a trei
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaie
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.**Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.**

Beneficiile mari.

Indatăce un beneficiu superior bisericesc devine vacant se impune de sine întrebarea: Cine va fi? Cine va fi noul episcop, noul canonic, căci în biserică noastră aceste sunt beneficiile mari, cari ne preocupă.

Și deodată cu întrebarea pusă, auzim parcă răspunsul vag, indispenzabil și mai ales echivoc, ce ni-l dăm tot noi și care se poate resuma în următoarele: Cutare ar trebui să fie, dar cutare va fi.

Și cu aceasta icoana situației e dată.

Aproape la fiecare beneficiu mai de seamă, noi, marele public, oscilăm între doi candidați. Cel care ar trebui să fie și celce va fi. Cel dintâiu natural, e candidatul nostru pe care l'am pune noi, mulțimea, dacă am avea posibilitatea și dreptul. Acesta în judecata noastră s'a făcut mai vrednic de noul beneficiu și pentru el simpatiile noastre se manifestă mai neîndoios. Dar ne temem de concurentul lui, care mai ușor poate fi numit la beneficiu și care, e rivalul tuturor candidaților mulțimii. Acesta este, de care în combinațiile noastre mereu ne lovim, pe care oricum cântărim eventualitățile, nu-l putem ocoli, căci ne urmărește în toate ale noastre combinații.

Și feliul acesta de dublă gândire, de vis și realitate, este la noi o perpetuitate istorică, care se moștenește dela tată la fiu. Numai restoite trebuesc paginile trecutului și îndată dăm la înaintașii noștri de aceeași stare de spirit, ca și a noastră. În cursul istoriei nu arareori s'au ridicat la mari dignități oameni necunoscuți și neașteptați de nime, cari deși și-au împlinit cu sfințenie datoria, ba unii și-au scris chiar cu putere numele în cartea istoriei noastre bisericești, au luat totuși locul altora, candidați

de mulțime, și s'au furișat quasi în beneficiul vacant peste așteptările publicului.

Azi deși sistemul de a fi conferite marile beneficii eclesiastice a rămas cel de demult și noii dignitari se numesc deadreptul, se observă totuși o mare deosebire în procedură.

Răsplata muncii și o justă remunerație pentru serviciile prestate se urmărește pretutindenea cu mare râvnă. E la tot cazul o situație schimbată față de trecut, datorită adâncii înțelegeri a intereselor noastre superioare și a deosebitei preocupări, cu care se urmărește în biserică noastră orice act de natura aceasta din partea întregului cler și a opiniei publice.

Mai e și împrejurarea, că nu mai suntem pe vremile lui Inocențiu Micu Clain, când și episcopii se numiau de pe băncile școlii. Avem o pleiadă de bărbați luminați, cari ca preoți și erudițiune pot sta alături de tagma preoțească a oricărei biserici din lume. Avem oratori renumiți, scriitori de valoare, bărbați pii, organizatori deștepți, cu un cuvânt o gardă, care se impune pe sine prin superioritatea culturii și înalte calități. Activitatea multilaterală a clerului nostru de astăzi e un document de înaltă înțelegere a situației, și o dovadă de destoinicie a unei puternice tabere, care reprezintă nu numai o valoare mare, dar e însași puterea. Progresele, pe cari le-am realizat noi în toți ramii bisericești și culturali sunt puternice dovezi de aptitudinile clerului nostru.

Natural, că dintre capetele luminate, câte stau azi în serviciul bisericii noastre, se ridică unele mai mult, se desprind din marea mulțime ci-colo cei cu aptitudini de generali inaugurând din inițiativa proprie direcții de nou avânt și impunându-se prin înaltele lor calități de a fi deadreptul la conducere.

Și e bine așa. Noi suntem puțini și neînsemnați. Pentru noi oamenii de rând la conducere e o nefericire. Situația bisericii noastre reclamă în fruntea afacerilor tot numai floarea clerului, care cu adâncă pricepere să știe cârmui spre malul mântuirii această naie aruncată de vifor.

Dintre noi concurența celor doi dela început — cel care ar trebui să fie, și cel ce va fi — în realitate s'a luat dela ordinea zilei.

Și dacă ici-colo se mai fac abateri să se strezure la conducere și oameni neprobați încă, o corporație ilustră avem totuși, care are dreptul și voia a-și alege de membri pe cine voiește. E capitlu Bobian din Blaj, din care a făcut parte și în trecut cei mai iluștri bărbați ai bisericii noastre și care a fost în totdeauna adăpostul tuturor celorce au binemeritat cu prisosință pentru biserică și neam.

Avem toată nădejdea, că și acum, când e în preajma unei noi alegeri la stalul rămas văduvit, pe urma etern regretatului prepozit Moldovanu, vom putea saluta în șirul venerabililor membri ai capitlului din Blaj pe cel mai vrednic de aceasta mare distincție. Cu ocazia întregirii capitlului Bobian am mai avut apoi întotdeauna și satisfacția, că noul ales a fost totodată și cel dorit de întreg clerul arhdiecezan.

Ioan M. Moldovanu.

(1833—1915.)

— Notițe biografice. —

De Dr. Ioan Rațiu.

(Continuare.)

Despre virtutea sa de binefăcător, despre filantropul Moldovanu vom vorbi mai pe larg la alt loc.

Aci ajung aceste șiruri, ca să vedem un profesor de Blaj din vremile vechi, care a știut să fie dascăl și părinte, aspru și bun, ca un patriarh din Biblie.

Iată de ce profesorul Moldovanu a fost și temut, și stimat, și iubit ca nime altul de pe vremea sa. Numai în acest chip se explică reverința neasămănată, ce a răsfrânt pretutindenea numele său. Ori unde mergeai, o întrebare te întâmpină: »Ce mai face domnul Moldovanu?»

Cu manierele sale fine — măcarcă n'a fost omul formalităților — el a cucerit pe toți prin raza sufletului său.

Și acest om condescendent, blând și afabil cu toată lumea, care prin calitățile sale înalte și-a atras dragostea, stima și simpatia tuturor, pe cari vieța sub orice raport i-a adus în calea sa, — față de sine și-a impus un regim aspru de traiu, ca un călugăr aschet, ce nu trăiește pentru lumea aceasta.

Un elev al său, care și-a început cariera de profesor sub directoratul lui, și care mai stă încă la catedră, ne poate mărturisi, că I. M. Moldovanu între toți eră cel mai punctuos, intră în clasă la timp, și ieșea după »clopoțel»; nici când nu s'a tolosit de »cuadrantul academic», cum eră obiceiul.

Iar alt elev, mai vechiu, crescut în casa lui, care a prins multe din viața sa, spune, că nici când nu l-a văzut decât ocupat cu lucrul, mai ales cu scrisul. N'avea răgaz pentru distracții; nu luă parte la sindrofiile din ambitul mănăstirei — locașul profesorilor —, ci pururea sciea, copiă documente vechi: *Acte sinodali*.

Dar hărnicia, cuminența și energia profesorului I. M. Moldovanu, trebuie cercetată și din alte laturi; numai așa vom vedea cât de largă și folositoare

a fost activitatea acestui om învățat, neobosit și — rar în toată puterea cuvântului.

Din comunicările personale ale reposatului, din spusele contimporanilor săi încă în vieța, din ziarele de pe vremuri și din arhivele Blajului se prezintă așa de izbitor situația grea, în care s'a desfășurat traiul lui, munca lui deosebită, și s'a înălțat figura lui marcantă.

Frumoasa și ideala carieră de profesor pe vremea lui Moldovanu o găsim foarte dificilă; la tot cazul mai îngreunată și mai torturată de multe împrejurări, pe cari astăzi noi nu le simțim, nu le cunoaștem, date fiind alte condiții de vieța și progrese de cultură.

În afară de leafa lui modestă, ce nu trecea peste 400 fl. anual, și cortel în mănăstire, profesorul de Blaj din vremile acestea nimic nu aveă, și nu speră. Mai ales pela anii 1860, o urcare de salariu, amăsurat anilor de slujbă, ori o penzie pentru zile negre aci nu eră. Astfel profesorul, după câțiva ani de slujbă — cel mult zece — când putea fi mai folositor la catedră, se cerea la parohie, ca măcar în parte să-și asigure viitorul. Ușor se va înțelege, cât de păgubitoare trebuiau să fie pentru instrucțiune schimbările dese, provocate din lipsa de mijloace!

E un semn al vremii, că deși gimnazul din Blaj între toate celelalte institutе românești eră cel mai vechiu și mai renumit; și măcarcă în privința materială, pe la 1865, sta mai bine ca toate celelalte gimnazii — Brașov,

Năsăud — totuș profesorii de aici erau mai rău plătiți decât la alte institute similare, mai nouă și mai puțin avute. Și această sărăcie lăsă multe lacune în vieța profesorilor și a școlii deopotrivă.

Pe lângă acestea neajunsuri de ordine materială, bieții profesori mai aveau să lupte și cu alte greutăți, cu miresii de alt soi, pendente vremii, cari de asemenea le risipiau puterile în toate vânturile spre paguba lor și detrimentul instrucțiunii.

O iconă fidelă a situației aflăm în procesul verbal al conferinței profesorele dela 10 Septembrie 1869, redactat chiar de profesorul Moldovanu, din care reținem următoarele pasaje:

»1. La alte gimnazii profesorii sunt pregătiți anume spre cutare specialitate. Pregătirea aceasta și-o câștigă frecventând cursul filozofic la cutare universitate 3—5 ani. Și totuș după aplicare la stațiunea profesorească nu lise mai impune nici o altă sarcină; ci împlinirea oficiului profesoresc se consideră de ajuns pentru dânsii. — Noi profesorii dela acest institut nu avem astfel de pregătire specială; că cu sudori crunte caută să nizuim a suplini prin studiu privat aceea, ce alții învață la Universitate. Și totuș împlinim atâtea ore de prelegere, pe câte numai poartă și alți profesori gimnaziali. Peste aceea după ce ne-am pregătit dintr'un studiu, adeseori se întâmplă de, pentru lipsele școlii, caută să ne mutăm la altul și să începem din nou.

»2. La alte gimnazii clasele, ce au peste 50 școlari, se desfac în două despărțăminte paralele, și numărul pro-

FOITA.

In Bințiți.

De Al. Ciura.

(Fine.)

De-aci încolo, drumul era ușor!

»Când am prins mai întâi caii la mașină — spunea Iuon — i-am legat patru alături de o rudă, pe care Aurel a vrut s'o lege cu funii de aparat. Dar eu am zis, să n'o legăm, ci să trecem numai funiile pe lângă mașină, și capetele să le ținem noi în mână și să le putem da drumul, dacă se vor speria caii. Așa a și fost. Caii au luat-o la fugă, noi după ei, ținând în mână capetele funiilor și mașina s'a ridicat mai sus ca oricând. Cum văjăia însă prin aer, caii au prins de veste, și-au întors capetele, și au rupt-o la fugă. Am alergat noi câțiva pași, pe urmă am dat drumul funiilor, că ne trăgeau la pământ. Așa am căzut și noi și aeroplanul, fratele Aurel s'a lovit rău la picior. Dar tot mai bine a fost așa, decât să-l răpească în spaima lor caii și să-l schilăvească.»

Așa s'a pornit aeroplanul de lemn al lui Vlaicu, cu »patru cai putere», în anul Domnului 1909.

În casă, lelea Ană ne întâmpină cu poveștile ei.

»A venit mai pe urmă în est an¹⁾ la Crăciunul unguresc și a stat până a doua zi de Crăciunul nost. A venit cu Miron cu automobilul, de i-am auzit de departe. Venia dela Londra, și spunea că stă în legătură cu un învățat, al de telegrafiază fără sârmă²⁾, care vrea să-i cumpere mai multe mașini... Și spunea că atunci nu mai sboară, și ne dă jos huruba asta — cum zicea el — și ne face o casă, cum nu mai are nimeni în sat... Eu tot plângeam și eram și bolnavă... aveam năcaz cu inima... În noaptea când a plecat, m'a chemat afară, mi-a dat două hârtii și mi-a zis să chem pe doftoru din Orăștie, să mă lecuiesc de durerea de inimă... Au plecat când se crepa de ziua și eu am tot plâns de atunci, că parcă tot îmi spunea cineva că nu-l mai văd... În ajunul morții —

¹⁾ 1913.

²⁾ Marconi. (A se vedea corespondența lui Vlaicu.)

Vinerea — n'am putut dormi toată noaptea... Visasem cu o apă limpede-limpede și erau flori pe margini, ear în mijlocul apei era o pată neagră și eu tot umblam s'o scot și nu puteam... Apoi am văzut un șarpe mare și m'am pomenit tremurând. Așa am fost și în cealaltă zi, când m'am dus la biserică cu prescuri, că era o sărbătoare mai mică, pe care o ținem la sate: »Brău Maicii Precistii». Nici Dumineca n'am avut stare în biserică, nu m'am putut ruga lui Dumnezeu și simțiam că am să plec undeva pe un drum mai lung...

— Și eu — spune badea Dumitru — am avut vise urite Vineri noaptea... Vedeam un car cu roate rupte... m'am pomenit și vedeam carul și cu ochii deschiși... am ieșit în ogradă... și iar mă pomenesc cu carul cu roatele rupte înaintea mea... Mi-am făcut cruce, ca de o arătare...

Duminecă dimineața nu știam încă nimic. Mierea s'a dus la biserică cu prescuri, să ne pomenească pe toți. Noi am plecat cu feciorii și am luat cu noi steagul de când a sburat Aurel la Orăștie. Pe drum primim o telegramă dela București iscălită de Ioan Georgia, să plecăm în grabă, că Aurel e bolnav. Am rămas năuc, neștiind ce să cred.

fesorilor se înmulțește. La noi unele clase au 70—80 școlari, ba câteodată au avut și 100—120 școlari. Și greutatea întreagă o poartă câte un profesor.

»3. Profesorii dela alte gimnazii se îmbuibă în medie ajutoare, cari de cari mai bune, și au manual tipărit pentru fiecare obiect. Noi caută să ne dosedim cu medie ajutoare străine, și ce face greutatea noastră cea mai însemnată, caută să ne frământăm cu compunerea manualelor.«¹⁾

Între astfel de împrejurări — neasămănat mai puțin prielnice decât la alte institute — când profesorii din Blaj aveau să lupte cu atâtea neajunsuri, înlăturând din calea lor tot felul de obstacole; când în școlile noastre lipsiau cele mai multe manuale potrivite, și trebuiau multe studii învățate ori din cărți străine, ori din manuscrise voluminoase, cari torturau pe dascăl și împedecau și pe școlari în mersul liniștit al muncii: figura lui I. M. Moldovanu, așa cum se desface din șirul celorlalți tovarăși de muncă, este îndoit măreață.

(Va urma.)

Regele României despre ofensiva armatelor aliate contra Sârbiei.

— Ziarul „Fremdeblatt“ publică o informație primită dela „Adevărul“ din București după care regele Ferdinand al României a declarat, că ocuparea malului Dunării din partea armatelor aliate, s'a făcut numai pentru a asigura libera trecere a transporturilor spre Turcia. România nu vede nici un motiv ca să se amestece în războiu pentru această acțiune a armatelor centrale, cari de altfel nu vor să provoace nici o complicație în Balcani.

¹⁾ Arhiva metrop. din Blaj.

căci îmi scrisese numai de câteva zile, fără să-mi pomenească de boală... Când am ajuns în Orăștie și m'am întâlnit cu domnul Dr. Vlad, am înțeles, dela întâia vorbă, groaznica lovitură...“

*

Seara, când mă înapoiam dela Orăștie cu acceleratul, când am trecut pe lângă halta „Bințiși“, am privit prin geamul aburit satul pierdut în întunec.

Cercam să deslușesc ceva, în valurile de neguri și întunec.

O stea luminoasă lupta din greu, să iasă la suprafață, clipind din genele ei de argint: luceafărul de seara.

Și mi-am adus aminte de etern frumoasele rânduri din Eminescu:

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie
Era pe când nu s'a zărit.
Ași o vedem — și nu e!

Statele din Balcani și atitudinea României. — Semioficiosul „Independance Roumaine“ comunică: În ultimul consiliu de ministri, care s'a ocupat cu situația externe, s'a referat și despre mobilizarea armatelor bulgare și grecești. Ministrii au constatat, că noile evenimente nu sunt de caracterul de-a schimba conduita politică a României, de aceea trupele vor rămânea și pe mai departe concentrate la frontieră.

Scopul mobilizării armatei bulgare. — La timpul său am anunțat, că ministrul de războiu bulgar a ordonat ca să inactiveze pe timp de 40 zile tot cei apti pentru serviciul militar până la vârsta de 36 ani. Ordinului acestuia i-a urmat concentrarea legionarilor din Macedonia și a câtorva contingente.

Aceste pregătiri energice a regatului bulgar, cari au urmat succesive, au fost comentate în mod tendențios, pe cari presa și diplomații bulgari le-au desmintit categoric, arătând fără încunjur, motivele adevărate de ordin militar, ce au necesitat guvernul bulgar să ia astfel de măsuri, fără a păși agris față de vre-un stat.

În înțelesul pactului cu Turcia, Bulgaria avea se anexeze teritoriul cedat ei în Tracia otomană în 19 Septemvrie.

trebuie să se ia această măsură importantă de precauțiune, singură pentru a putea veghea cu cea mai mare siguranță la salvarea independenței și intereselor sale.

Decretând mobilizarea, Bulgaria n'a făcut de altfel, decât să urmeze exemplele date de Elveția și Olanda, care au mobilizat dela începutul războiului fără a participa.

Primministrul d. Radoslavoff a mai fost delegat de guvernul său, a da cea mai categorică desmințire, declarațiunilor, pe care anumite ziare românești le atribuie dlui Radoslavoff.

În discursul său adresat majorităților președintele consiliului de ministri, al Bulgariei, n'a vorbit de nici un angajament, care s'ar fi luat de către România. Este absolut fals, deasemenea că el ar fi pronunțat cuvinte de amenințare față de țările cu care Bulgaria s'a războit în 1913.

Vorbind de România, d. Radoslavoff a zis numai următoarele:

„Dela începutul războiului până astăzi, noi am păstrat cu guvernul român cele mai amicale raporturi și am ferma speranță că relațiile noastre vor deveni și mai cordiale pe viitor“.

Mobilizarea armatei grecești.

— Din Atena se anunță: Regele Greciei, la propunerea prim-ministrului Venizelos, a ordonat să se mobilizeze 20 contingente. Mobilizarea armatei este măsură de precauțiune față de atitudinea Bulgariei.

În Rusia se șterge cenzura.

— Cetim în ziarele din Capitală: Agenția „Reuter“ anunță din Petrograd: Guvernul, în unanimitate, a decis sistarea cenzurei preventive.

Războiul european.

În zilele de 25, 26 și 27 Septemvrie pe frontul apusean armatele aliate anglo-franceze au început marea ofensivă, care, după cum reiese din comunicatele oficiale, a fost dată în Flandria la Ypern, Armentières și Arras, în Champagne și Argonne. Ofensiva a fost dată pe un front de 500 kilometri, premergându-i violente bombardări de artilerie, cari au durat 50 ore. În 25 crt. trupele anglo-franceze au pătruns în tranșeele germanilor, dar au fost respinși tot atunci de focul artileriei și mitraliezelor germane. În a doua zi au obținut succese importante. La vest de Lille au împins frontul armatei germane. La Perthes, în Champagne, o divizie germană a fost silită să se retragă, după ce pozițiile ei au fost distruse de artileria anglo-franceză, care a bombardat 70 ore. La Souchez, germanii au făcut prizonieri 1200 ostași, între cari se află și un comandant englez și mai mulți ofițeri. Flotila de războiu anglo-franceză a bombardat portul dela Zeebrügge, de aici a fost respinsă de bateriile germane, cari au scufundat un vas, iar altul a fost greu avariat.

Comunicatele oficiale din 28 Septemvrie spun, că trupele germane au respins toate atacurile inamicului de pe frontul din Champagne până la Argonne.

În Bulgaria, a declarat prim-ministrul Radoslavoff, evenimentele se precipitează, ele pretind mobilizarea armatei, fiind ea reclamată și de o neutralitate armată. Bulgaria, au declarat diplomații ei, își va păstra neutralitatea, dar i-se impune o pregătire energetică, pentru ca să nu fie împedecată a face o politică cerută de interesele ei.

Ziarul oficios „L'Independance Roumaine“ publică următoarele:

D. Radoslavoff, ministrul Bulgariei în Capitală, în numele guvernului său a făcut cunoscut d-lui Em. Porumbaru, ministru de externe, că mobilizarea generală a armatei Bulgariei a fost decretată. Făcând cunoscut acest lucru, d. Radoslavoff, a comunicat în numele guvernului său, că mobilizarea bulgară nu trebuie considerată ca un advertesiment de război și că Bulgaria nu are intențiuni agresive contra nici unuia din vecinii săi.

Primministrul d. Radoslavoff, ne-a spus, că Bulgaria continuă a urma negocierile diplomatice deja angajate. Cu toate acestea față de aceste evenimente, am crezut, că

Comunicatele mai noue anunță, de pe frontul rusesc, ocuparea orașului Luck de trupele aliate, cari au făcut prizonieri 4000 ostași și 4 ofițeri. In regiunea râului Stry, rușii sunt siliți să se retragă, ca să nu fie împresurați de trupele aliate.

Pe frontul italian, inamicul contra dreptului internațional, a bombardat spitalul Crucii roșii dela Görz. Pe frontul dela Dolomit, am respins cu granate de mână un atac italian.

Pe frontul sârbesc, artileria noastră a împedat lucrarea de fortificații de pe țărmul Savei. Artileria dela Belgrad a bombardat, fără succes, orașul Zemlin.

† Ioan M. Moldovanu.

— Voci de presă. —

Arad, 22 Sept.

In mijlocul viforului îngrozitor, ce zguduie din temelii lumea, ne sosește vestea măhnitoare, că din pădurea verde a neamului românesc s'a prăbușit stejarul bătrân la care privisem întotdeauna cu mândrie bucurăoasă, ca la un puternic indemn spre glorie românească și ca la un drapel al statorniciei fără teamă în slujba idealului nostru național.

Ioan Micu Moldovanu a fost preot român în Blaj, în Blajul acela, care a văzut munca deșteptătoare a lui Șincai și a lui Petru Maior, care a găzduit în modestele sale căscioare sufletul mare, a lui Cipariu, care a dat aripi lui George Barițiu, unde a trăit și s'a sfârșit Augustin Bunea.

Cine nu l'a cunoscut pe Ioan Micu Moldovan? Omul mic de statură, cu ochii schinteitori, cu buzele supte, fruntea încovoiată, cu pașii mărunți. In corpul acesta atât de nepretențios își aflase adăpostul un suflet mare o inimă caldă, un sfânt ideal.

Ioan Micu Moldovanu este înainte de toate o mândrie a bisericii greco-catolice românești. Dar tocmai faptul acesta învederează mai presus de toate însemnătatea de proporții istorice a mortului slăvit. Căci Ioan Micu Moldovanu a iubit pe Hristos și a fost adânc convins de adevărul, ce prezidă la temelurile bisericii sale, dar tot atunci a mărturisit fără încunjur ființa sa românească și

a propovăduit dogma sfântă, că religia nu poate contrasta cu naționalitatea și că confesiunea religioasă este lipsită de sinceritate când ar fi lipsită de dragostea nemărginită a naționalității. Să se ferească oricine în ceriuri după credința sa religioasă, aici pe pământ Românii numai că Români se pot feri și dreptul acestei fericiți li pretindem și trebuie să-l luăm prin vrednicile noastre, când ni-s'ar contesta. Aceasta este învățătura propovăduită prin viața lui Ioan Micu Moldovanu și prin aceea a marelui său ucenic, fericitul Augustin Bunea.

„Românul“.

Telegrame.

Din prilejul decedării fericitului prepozit I. M. Moldovanu, a sosit la adresa Excelenței Sale Mitropolitului și a Vener. Capitlu și numeroase telegrame din toate părțile țării noastre, prin cari se deplânge trecerea la celea veșnice a marelui bărbat, generosul mecenat, cunoscut și venerat pretutindenea pentru vrednicile sale neperitoare:

Sibiu.

Adânc îndurerată deplâng și eu, cu toți ai mei, pierderea preabunului nostru prietin, a modestului și luminatului Ioan M. Moldovanu.

Emilia Dr. Rașiu.

Arad.

Cu profundă pietate mă închin sântei memorii a marelui Ioan M. Moldovanu, rugându-vă să primiți respectuoase condoliințe.

Pop deputat.

Pottenstein.

Beweine den Tod des übrigen meines vaterlichen freundes.

Jurnik.

Nagyenyed.

Ma érkezvén vissza Moldovan nagy-prepozit úr, haláláról szives értesítésre elkésve nagyon sajnálom, hogy boldogult nagyfőru személy iránt kezdettől érzet őszinte tiszta tiszteletemnek a temetésen való megjelenéssem nem adhatam, tiszteletet nagy lelki vég intézkedéseiben ádva lenni.

Szász József főispán.

(Rsmului Dr. I. Marcu.)

Budapesta.

In vremuri de furtună copacii tineri cu lemnul plâpând și năncercat, sunt scroțiți de tăria copacilor seculari. Un astfel de copac a fost pentru Biserica și Neamul românesc veneratul canonic prepozit I. M. Moldovanu. De aceea moartea lui ne-a cutremurat și inimile noastre și la mormântul lui a căzut și din ochii nostri o lacrimă ferbinte. Adormitul în Domnul a fost un adevărat simbol de apostol patriarhal și un exemplu grăitor al misiunii preoțești în valurile vieții moderne. Ne închinăm deci memoriei lui și rugăm pe Domnul să ne povățuiască cărările chemării noastre pe urmele marelui dispărut.

Teologii centraliști.

Afară de acestea au mai sosit condoleanțe dela preoții: Ioan Tocaci (Bicaz), Ilie Șerban (Fizeș), Ioan Crișan (Ohaba) apoi Valer Sasabesi (Perșani), dela generalul Mihăițanu (Sibiu), Reuniunea sf. Maria (Cluj), Dr. Cassiu Maniu (Simleu), Ioan German

(Brad), Doctor (Kalsburg), Dăcei p. preoțimea din tr. Mureș (Band), Arieșian p. preoțimea din tr. Roșia de munte (Câmpeni). Banca „Silvania“ (Șimleu), Dr. V. Bologa, p. corpul profesoral dela școala civilă a Asociațiunii (Sibiu), Ioan Sonea (Reteag).

Coroană eternă. In amintirea fericitului prepozit Ioan M. Moldovanu s'au primit la fondul pentru Masa studenților din Blaj următoarele contribuiri: Ieronim Dănilă, v. protopop în Cătina 30 cor.; Dr. Eugen Bran, avocat în Teaca 50 cor.

Di Bran însoteste la contribuirea dsale următoarele șire: „drept cunună eternă pe mormântul iubitului prepozit capitular Ioan Micu Moldovanu, pe care îl deplânge toată suflarea românească, dar mai cu seamă studenții din trecut și de acum al căror mare mecenat a fost“.

Ce frumos va fi, când toți cei ajutați de fericitul prepozit, ar adauge o floricea la această coroană eternă, ce ar perpetua și pe mai departe dărnicia și inima mare a celui dispărut dintre noi!

După cât știm noi, se intenționează înființarea unui fond din astfel de contribuiri, care să se adaugă la Masa studenților și din venitele căruia, să se ajute an de an câte un elev sărac.

Diverse.

O contribuție marinimoasă pentru fondul ziaristilor. Aflăm cu plăcere, că o persoană venerabilă, care și până acum a sprijinit cu mână largă instituțiile noastre naționale, fără a face cunoscute în cercuri mai largi binefacerile sale, — voind a veni în ajutorul gazetarilor noștri, cari de cele mai multe ori își sacrifică sănătatea și existența în interesul obștesc, a dăruit pe seama fondului ziaristilor români din patrie suma însemnată de 5000 (cinci mii) coroane în rentă ungară de stat cu 4 procente. — Fapta aceasta nobilă, acoperită cu vălul anonimatului, merită toată lauda, și, deși nu cunoaștem numele generosului binefăcător, li dorim din tot sufletul viață îndelungată, ca să poată spori și mai departe șirul binefacerilor sale. (G. Tr.)

Societatea „Petöfi“ și Poetul Goga. Din Budapesta se anunță, că societatea literară „Petöfi“ din Budapesta, care, cu câțiva ani mai înainte a ales de membru pe poetul Goga pentru traducerea în românește a poeziilor lui Petöfi, întruna din ședințele sale ținută de curând a exclus pe poet din șirul membrilor săi.

Al treilea împrumut german pentru războiu. Agenția „Wolff“ anunță. Semnările pentru al treilea împrumut de războiu, arată un rezultat de 12 miliarde 30 milioane.

Cinema „Edison“ din Blaj Duminecă, în 3 Octomvrie își începe seria de reprezentații. Duminecă se va juca următorul program actual:

1. „Săptămâna Messter“ actualitate din războiul mondial. 2. Poșta castrensă (comedie) în 2 acte. 4. Căile vieții (dramă) în 3 acte. Rolul principal îl are Henny Porten. 7. E oprit fumatul (umor.)

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Gruția.